

EL VERTIGEN DE LA HISTÒRIA

JOSEP GRAS

L'ordre del dia (Edicions 62, 2018; *L'ordre du jour*, 2017), que fou guardonada amb el prestigiós premi Goncourt el 2017, va ser la primera d'arribar a les nostres llibreries. De manera no sempre prou justificada, qualsevol títol que ens arriba del país veí amb aquest premi (a Proust, de qui aquests dies es torna a parlar, se li va concedir ara fa noranta anys en una decisió no exempta de polèmica), ja ens excita la pulsio literària.

El cas d'Éric Vuillard (Lyon, 1968) no projecta la més insignificant ombra de dubte. Una obra breu pel que fa al nombre de pàgines, però enorme en la seva grandària literària. Captivadora des de la primera frase, amb una prosa enèrgica, voraça, poderosa, *L'ordre del dia* atrapa el lector, el posseeix i, inevitablement, el transforma. L'escriptor francès hi recrea els tripijocs i els perversos malabarismes en les elits de poder durant els

anys d'ascensió de Hitler, a l'avant-sala dels tràgics esdeveniments que se succeïrien pocs anys després. Vuillard captura el xuclador d'aquells fets convulsos i els mostra a través d'instantànies eloqüents i vigoroses, en una síntesi realment superba entre allò essencial i els gestos, mirades extraviades, posats tensos o significatives acotacions de posada en escena: «De sobte les portes grinyolen, la fusta del terra cruix; a l'avantcambra enraonen».

Vuillard realitza un treball de documentació important. S'immergeix en el coneixement d'una època: cròniques, apunts hemerogràfics, retrats de personatges rellevants, diaris personals, notes biogràfiques o procedents de llibres de memòries, etc. L'escriptor manipula tot aquest material sensible amb mestratge i l'integra en un relat novel·lat reconstruint els instants crucials, dibuixant amb traç apassionat l'esperit d'un temps històric.

Així és també a *14 de juliol* (Edicions 62, 2019; *14 Juillet*, 2016), on Vuillard ens ofereix un fresc viu i trepidant d'un dels episodis més rellevants de la història moderna europea: la presa de la Bastilla pel desesperat poble parisenc el 14 de juliol de 1789, com a acte culminant de mesos de revoltes i de sedició contra el corromput Antic Règim. No és el desenvolupament divulgatiu de les causes principals i dels mèrits polítics o estratègics dels seus prohoms allò que podem llegir en aquestes pàgines. És l'esclat, l'empremta dels milers d'hommes, dones i nens feta de sang i de

paraules, dels seus crits i dels aldarulls que no cessen. A 14 de juliol tothom, els dirigents, els obrers, els flequers, els quincallaires, els estudiants, les bagasses sota els porxos, els captaires bruts i esparracats..., tots ballen la dansa cruel i grotesca de la Història. Vuillard s'hi implica; ens ho fa reviuire mentre acompanya la multitud, o amagat darrere d'una barricada esventrada. És el *grand guignol* on la farsa i la mort imposen la seva llei. «La voluntat del poble acaba de fer la seva entrada en la Història», anuncia solemne l'autor mentre redoblen de lluny els tambors amenaçadors.

Les obres d'Éric Vuillard no són novel·les en un sentit convencional. La narració que recorre impetuosa les petjades d'aquesta Gran Dama Inapel·lable és fruit d'un laboriós procés de destil·lació, en què s'han eliminat les impureses o, simplement, el material sobrer. Aquesta gran capacitat de síntesi i de focalització minuciosa fa que ens trobem davant d'una escriptura vigorosa, poètica, de vegades potser metafòrica en excés, però indubtablement d'una bellesa descriptiva única.

Un bon exemple d'aquesta voracitat de vegades difícil de seguir el tenim a *La batalla d'Occident* (Edicions 62, 2019; *La Bataille d'Occident*, 2012), el darrer títol de Vuillard publicat aquí en el moment de la redacció d'aquest article. Una altra obra mestra d'aquest alquimista de la paraula francès, on es reconstrueix un dels episodis més cruentos i transcendents en l'evolució del món contemporani

dels dos darrers segles: l'anomenada Gran Guerra (1914-1918) o Primera Guerra Mundial, que va inundar Europa de penúria i de sang de cap a cap.

Vuillard fa *desfilat* davant nostre de nou la Història en el seu vessant més sinistre i ferotge, mostrant-ne les maniobres conspiratives, els deliris mesquins de les elits polítiques i militars, el macabre espectacle de la guerra convertit en un vodevil grotesc, frívol i tràgic de conseqüències devastadores. Impúdica, desafiant, insensible al dolor, la gran mestressa del temps deixa, a la conclusió del cicle, un escenari dantesc, erm, amb vint milions de morts.

Hi trobem fragments d'una esfereïdora bellesa, com aquest en què l'autor descriu l'infern de les trinxeres: «Llavors es posen en camí en plena nit. La cuina ambulat passa titubejant entre forats d'obusos, uns homes transporten caixes de municions. Al sender estret s'ha fet de nit; el cel està envoltat de ciris, de coets verds i vermells /.../. Desenes d'homes surten de la nit i hi tornen a cada moment».

Éric Vuillard, també cineasta, ha renovat el gènere de l'anomenada novel·la històrica. Potser encara és aviat per mesurar-ne l'abast, però aquesta seva manera d'acostar-s'hi, aquest estil que l'identifica i el singularitza i que no és lluny d'altres grans noms propis com Pierre Michon (*Creuse*, 1945), ha fet encara més plaent i desitjable el privilegi inigualable de la lectura.